

การส่งเสริมวัฒนธรรมการเมืองประชาธิปไตยของประชาชน

Promotion Of Democratic Political Culture for The People

สวัสดี จิรัฏฐิติกาล

Sawat jirathitikarn

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

E-mail: sawat_ake@yahoo.com

Received February 11, 2022; Revised March 8, 2022; Accepted July 2, 2022

บทคัดย่อ

วัฒนธรรมทางการเมืองนั้นเป็นแบบแผนพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล ซึ่งมาจากความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติทางการเมือง เกิดจากกระบวนการปลูกฝังอบรมกล่อมเกล้าทางการเมือง ทั้งในทางตรงและในทางอ้อมเป็นระยะเวลานาน จนทำให้บุคคลในสังคมมีความรู้ทางการเมือง ซึ่งจะมีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลในสังคม บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการส่งเสริมวัฒนธรรมการเมืองประชาธิปไตยของประชาชน โดยใช้แนวคิดวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นกรอบ การวิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) และสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญที่มีความรู้ทางด้านวัฒนธรรมการเมืองประชาธิปไตย ได้แก่ นักวิชาการพระพุทธศาสนา ผู้นำชุมชน นักวิชาการทางรัฐศาสตร์ และนักวิชาการด้านประชาธิปไตย จำนวน 10 คน ใช้วิเคราะห์เนื้อหาแล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า

การส่งเสริมวัฒนธรรมการเมืองประชาธิปไตยของประชาชน ประกอบด้วย 1) การสร้างความรู้ความเข้าใจ เป็นการยกระดับความรู้ความสามารถ ทักษะ และเจตคติ ให้กลายเป็นพลเมืองที่มีความรู้ ความสามารถ ตระหนักในศักยภาพของตน รวมทั้งการเป็นหน้าที่พลเมือง การเคารพซึ่งกันและกัน และการใช้สติในการดำเนินชีวิต 2) การสร้างการมีส่วนร่วม โดยให้ความรู้ ให้ข้อมูล ในการทำให้ประชาชนปรับเปลี่ยนความคิด วิถีคิด การกระทำ และการสร้างจิตสำนึกว่าสิ่งใดที่เป็นเรื่องของส่วนรวมหรือของประเทศชาติ

ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมวัฒนธรรมการเมืองประชาธิปไตยของประชาชน โดยการสร้างกระบวนการเรียนรู้ สร้างความเข้าใจ ความคิด ความเชื่อ ทัศนคติ ค่านิยมทางการเมืองที่ถูกต้อง และยึดหลักประชาธิปไตย

คำสำคัญ: การส่งเสริม; วัฒนธรรมการเมือง; ประชาธิปไตย

Abstract

Political culture is a pattern of political behavior of a person. Which comes from beliefs, values and political attitudes caused by the process of cultivating political training both directly

and indirectly for a long time until making people in society have political awareness this will affect the political behavior of individuals in society. This Article aimed to study the promotion of democratic political culture of the people using the concept of political culture as a framework. The research uses a documentary research method to study and research related documents. And in-depth interviews from key informants such as academics on Buddhism, community leaders, academics in political science. And academics on democracy, used to analyze content and write descriptive lectures. The results showed that

Promotion of people's democratic political culture consists of 1) building knowledge and understanding; It is to upgrade knowledge, abilities, skills and attitudes to become knowledgeable, competent citizens, aware of their potential. including being a citizen mutual respect and the use of mindfulness in life; 2) creating participation by providing knowledge and information to make people change their thinking, way of thinking, and action, and to create awareness of what is a public matter or of the nation

The findings from this research will be useful in promoting the democratic political culture of the people by creating a learning process. Build understanding, thoughts, beliefs, attitudes and correct political values and adhere to the principles of democracy

Keywords: Promotion; Political Culture; Democracy

บทนำ

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้นอำนาจอธิปไตยจะเป็นของประชาชนโดยใช้อำนาจในการเลือกตั้งผู้แทนของตนผ่านกระบวนการเลือกตั้งของประชาชนอย่างอิสระเสรี แบบลับ ทัวถึง และจะมีการกำหนดเวลาอย่างแน่นอน ประชาธิปไตยนั้นมีความหมายที่หลากหลาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับมุมมองของนักคิดหรือ ผู้ศึกษาค้นคว้าและการนำไปใช้ประโยชน์ ประชาธิปไตยแบบโดยมีผู้แทนนั้นเป็นรูปแบบที่ใช้กันอยู่แพร่หลายในปัจจุบัน ทั้งนี้เนื่องจากการที่ประชากรมีเป็นจำนวนมากจึงจะต้องใช้สิทธิออกเสียงลงคะแนน นอกจากนี้สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองซับซ้อน ถ้าผู้มีสิทธิเข้าร่วมประชุมโดยไม่ใช้แบบผู้แทน จะก่อให้เกิดปัญหาอุปสรรค ทั้งเรื่องเวลา สถานที่ การตัดสินใจมีความล่าช้า ทั้งนี้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยต้องยอมรับว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย โดยประชาชนเป็นผู้เลือกเข้ามาทำหน้าที่เพื่อประชาชน รัฐบาลไม่สามารถผูกขาดการบริหารเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้ ไม่อาจกีดกันประชาชนในการมีส่วนร่วมบริหารการปกครอง ประชาชนต้องมีความสำนึกในความเป็นพลเมืองดีของสังคม (จรัส สุวรรณมาลา, 2560) โดยต่างก็เชื่อมั่นในความคิดของมนุษย์ทุกคนที่อยู่ร่วมกันในรัฐว่าสามารถปกครองตนเองและพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นได้ ยอมรับความเท่าเทียมกันของมนุษย์ แตกต่างกันแต่อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ มีสิทธิเสรีภาพทั้งสิทธิในชีวิตร่างกาย ทรัพย์สิน ได้รับการคุ้มครองอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งรูปแบบดังกล่าวนี้จะมีอยู่ในระบอบประชาธิปไตยเท่านั้น การปกครองรูปแบบอื่นแม้จะอ้างว่าเป็นการปกครองแบบประชาธิปไตย ถ้าปราศจากหลักการแล้วก็ไม่ใช่วิถีในระบอบประชาธิปไตย (โกวิท พวงงาม, 2559)

วัฒนธรรมทางการเมืองนั้นเป็นแบบแผนพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล ซึ่งมาจากความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติทางการเมือง ที่ได้รับการถ่ายทอดปลูกฝังโดยสืบทอดจนบุคคลให้การยอมรับและยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ วัฒนธรรมทางการเมืองเกิดจากกระบวนการปลูกฝังอบรมกล่อมเกล้าทางการเมือง ทั้งในทางตรงและในทางอ้อมเป็นระยะเวลานาน จนทำให้บุคคลในสังคมมีความรับรู้ทางการเมือง ซึ่งจะมีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของ

บุคคลในสังคมและเมื่อบุคคลในสังคมมีพฤติกรรมทางการเมืองที่เป็นแบบแผน พฤติกรรมนั้นก็จะกลายเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลในสังคม แบบแผนพฤติกรรมทางการเมืองของระบอบประชาธิปไตยหมายถึงรูปแบบการปกครองที่รัฐบาลเป็นของประชาชน โดยประชาชนคัดเลือกมาเพื่อทำประโยชน์แก่ประชาชน ซึ่งเกิดจากประชาชนไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง มอบอำนาจบริหารตุลาการ นิติบัญญัติ ให้ผู้แทนไปใช้ทำหน้าที่แทนเฉพาะกิจ และอาจจะหมายถึงแนวคิด อุดมการณ์ วิถีชีวิตของประชาชนที่อาศัยอยู่ในรัฐมีความเสมอภาค มีสิทธิและเสรีภาพ ได้รับการปฏิบัติเท่าเทียมกันเสมอหน้า แม้ประเทศที่ปกครองด้วยระบบเผด็จการทั้งแบบอำนาจนิยมและเบ็ดเสร็จนิยม ก็ยังเรียกว่าระบบการปกครองประชาธิปไตย (จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, 2559)

ลักษณะของวัฒนธรรมกลุ่มต่างๆ ในสังคมสามารถจำแนกวัฒนธรรมทางการเมืองออกเป็นสามลักษณะคือ 1) วัฒนธรรมการเมืองแบบคับแคบ (The Parochial Political Culture) เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองเลยไม่มีการรับรู้ไม่มีความเห็นและไม่ใส่ใจต่อระบบการเมืองไม่คิดว่าตนเองมีความจำเป็นต้องมีส่วนร่วม 2) วัฒนธรรมการเมืองแบบไพร่ฟ้า (The Subject Political Culture) เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจต่อระบบการเมืองทั่วไป แต่ไม่สนใจเข้าร่วมทางการเมืองในทุกกระบวนการและไม่มีความรู้สึกว่าเขาเองมีความหมายหรือมีอิทธิพล ต่อระบบการเมืองบุคคลเหล่านั้นจะยอมรับอำนาจรัฐ เชื่อฟังและปฏิบัติตามกฎหมายของรัฐโดยุษย์ 3) วัฒนธรรมการเมืองแบบมีส่วนร่วม (The Participant Political Culture) เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองที่ดีเห็นคุณค่าและความสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อควบคุมตรวจสอบสำคัญ ในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง (ณัฐรัชชาภัทร ตรงจิตร, 2557)

สำหรับประชาธิปไตยแบบโดยอ้อมเป็นรูปแบบการปกครองที่ประชาชนมอบอำนาจให้ทั้งอำนาจบริหาร อำนาจตุลาการ และอำนาจนิติบัญญัติให้แก่ผู้แทนไปทำหน้าที่ใช้อำนาจดังกล่าวแทน รูปแบบของประชาธิปไตยแบบโดยอ้อมมีผู้แทนเป็นรูปแบบที่ใช้กันอยู่แพร่หลายในปัจจุบัน ทั้งนี้เพราะประชากรมีเป็นจำนวนมากที่จะต้องให้สิทธิออกเสียงลงคะแนน สภาสังคม เศรษฐกิจ การเมืองสลับซับซ้อน ประชาธิปไตยที่แท้จริงนั้นต้องยอมรับในหลักการที่ว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจให้ประชาชน รัฐบาลเป็นของประชาชน โดยประชาชนเป็นผู้เลือกมาทำหน้าที่เพื่อประชาชนผู้เป็นเจ้าของรัฐ ความรับผิดชอบของรัฐบาลต้องมีต่อประชาชน ไม่ใช่ประชาชนต้องรับผิดชอบต่อรัฐบาล โดยหลักการของประชาธิปไตยนั้นเน้นการมีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครองของ รัฐบาลไม่สามารถผูกขาดการบริหารเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้ ไม่อาจกีดกันประชาชนในการมีส่วนร่วมบริหารการปกครอง ประชาชนจะต้องมีความสำนึกในความเป็นพลเมืองดีของสังคม และเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง (ปริญา เทวานฤมิตรกุล, 2555)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาเรื่องการส่งเสริมวัฒนธรรมการเมืองประชาธิปไตยของประชาชน ทั้งนี้เพื่อศึกษาพัฒนาการส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาในระดับประเทศ เนื่องจากประชาชนมีความสำคัญต่อคุณภาพของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย การที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองในรูปแบบและระดับต่างๆ มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมทางการเมืองของคนในสังคม หากประชาชนในสังคมไม่มีวัฒนธรรมทางการเมืองที่เอื้อต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแล้วก็ยากที่จะให้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยบรรลุผลได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการส่งเสริมวัฒนธรรมการเมืองประชาธิปไตยของประชาชน

การทบทวนวรรณกรรม

การส่งเสริมวัฒนธรรมการเมืองประชาธิปไตยของประชาชน สำหรับการศึกษาในครั้งนี้มีแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษา ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรมการเมือง

วัฒนธรรมทางการเมือง (Political Culture) เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมทางสังคม (Social Culture) เป็นวัฒนธรรมที่ครอบคลุมสังคมโดยวัฒนธรรมทางการเมืองจะเกี่ยวข้องกับการเมืองเป็นหลักแต่ก็ยังเชื่อมโยงกับวัฒนธรรมในส่วนอื่นของสังคม (เดชา กมลเชษฐ์, 2560)

1.1 กระบวนการเกิดวัฒนธรรมทางการเมือง กระบวนการเกิดวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นอยู่อย่างเดียวกับกระบวนการเกิดวัฒนธรรมทางสังคม โดยมีกระบวนการ ดังนี้ (พรอัมรินทร์ พรหมเกิด, 2557)

1) กระบวนการปลูกฝังอบรมหล่อหลอมกล่อมเกลาก่อนทางการเมือง (Political Socialization Process) บุคคลในสังคมจะผ่านกระบวนการปลูกฝังอบรมหล่อหลอมกล่อมเกลาก่อนทางการเมืองมาแต่แรกเกิดโดย เริ่มต้นตั้งแต่ครอบครัวโรงเรียน ชุมชน ที่ทำงาน และจากสิ่งแวดล้อมโดยรวม โดยกระบวนการจะเกิดทั้งทางตรงและทางอ้อม

2) ความรู้ทางการเมือง (Political Knowledge) จากกระบวนการปลูกฝังอบรมหล่อหลอมกล่อมเกลาก่อนทางการเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อมจะทำให้บุคคลเกิดความรู้ทางการเมือง จากความรู้ทางกว้าง จนถึงความรู้ทางลึก ความรู้เกี่ยวกับอุดมการณ์ของระบอบการเมืองต่าง ๆ

3) ความเชื่อและทัศนคติทางการเมือง (Political Beliefs, Values, Attitudes) เมื่อมีความรู้เกี่ยวกับการเมืองไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อมหรือเป็นความรู้แค่ผิวเผินหรือ แบบลึกซึ้งกระบวนการรับรู้ (Perception Process) ของแต่ละคนจะทำหน้าที่กลั่นกรองเห็นว่า สิ่งใดไม่ดีจะเกิดการปฏิเสธ

4) พฤติกรรมทางการเมือง (Political Behaviors) เมื่อบุคคลมีความเชื่อค่านิยม และทัศนคติทางการเมืองอย่างไรก็ส่งผลให้บุคคลมีพฤติกรรมทางการเมืองอย่างนั้น เช่น บุคคลจะเห็นความเสมอภาคและความยุติธรรมของสังคม เมื่อมีการเลือกตั้งก็จะไปใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างเสมอ มีการแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์อย่างมีเหตุผล เกิดจากความเชื่อ ค่านิยม ทัศนคติทางการเมืองของแต่ละบุคคล

5) วัฒนธรรมทางการเมือง (Political Culture) เมื่อบุคคลมีพฤติกรรมทางการเมืองจน กลายเป็นแบบแผน (Pattern) กลายเป็นเอกลักษณ์ บุคคลที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสม่ำเสมอแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา และบุคคลเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น พฤติกรรมทางการเมืองที่เป็นแบบแผนจะกลายเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของกลุ่มบุคคล การเข้ามีส่วนร่วมและการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองที่ชัดเจน (อภิัญญา มุกดาธนพงศ์, สันฐาน ชยนนท์ และ วิจิตรา ศรีสอน, 2564)

สรุป บุคคลในสังคมจะผ่านกระบวนการปลูกฝังอบรมหล่อหลอมกล่อมเกลาก่อนทางการเมืองมาแต่แรกเกิด การอบรมหล่อหลอมกล่อมเกลาก่อนทางการเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อมจะทำให้บุคคลเกิดความรู้ทางการเมือง จากความรู้ทางกว้าง จนถึงความรู้ทางลึก ความรู้เกี่ยวกับอุดมการณ์ของระบอบการเมือง

1.2 ประเภทของวัฒนธรรมทางการเมือง จากการศึกษาเปรียบเทียบลักษณะของวัฒนธรรมกลุ่มต่างๆ ในสังคมและสามารถจำแนกวัฒนธรรมทางการเมืองออกเป็นสามลักษณะคือ (เดชา กมลเชษฐ์, 2560)

1) วัฒนธรรมการเมืองแบบคับแคบ (The Parochial Political Culture) เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองเลยไม่มีการรับรู้ไม่มีความเห็นและไม่ใส่ใจต่อระบบการเมืองไม่คิดว่าตนเองมีความจำเป็นต้องมีส่วนร่วม ทางการเมืองลักษณะการเมืองแบบคับแคบจะพบได้ในกลุ่มคนที่ยากจนและไร้การศึกษาเป็นกลุ่มที่ขาดโอกาสในการรับรู้และเข้าใจบทบาทของตนต่อระบบการเมือง

2) วัฒนธรรมการเมืองแบบไพร่ฟ้า (The Subject Political Culture) เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจต่อระบบการเมืองทั่วไป แต่ไม่สนใจเข้าร่วมทางการเมืองในทุกกระบวนการและไม่

มีความรู้สึกว่าคุณมีความหมายหรือมีอิทธิพล ต่อระบบการเมืองบุคคลเหล่านั้นจะยอมรับอำนาจรัฐ เชื่อฟังและปฏิบัติตามกฎหมายของรัฐโดยคุณลักษณะการเมืองแบบไพร่ฟ้าจะพบได้ในกลุ่มคนชั้นกลาง

3) วัฒนธรรมการเมืองแบบมีส่วนร่วม (The Participant Political Culture) เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองที่ดีเห็นคุณค่าและความสำคัญในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อควบคุมตรวจสอบสำคัญ ในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ทั้งเพื่อควบคุมตรวจสอบผู้ปกครอง เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชน

สรุป วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างเสริมความชอบธรรมทางการเมืองให้ระบบการเมืองทำให้ระบบการเมืองสามารถดำรงอยู่ได้ประชาชนจะให้ความร่วมมือกับรัฐโดยการเชื่อฟังคำสั่งของผู้นำและปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อรักษาระเบียบของสังคมการเมือง วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญในการริเริ่มทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ส่วนใหญ่จะเปลี่ยนแปลงไปในแนวทางวัฒนธรรมการเมืองสมัยใหม่ที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมทางการเมืองของกลุ่มประเทศตะวันตกเพื่อแก้ไขปัญหาของชาติและตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับประชาธิปไตย

การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมผลประโยชน์ของประเทศชาติ เพราะเป็นวิธีการที่จะทำให้ทุกคนในชาติได้ร่วมกันรับผิดชอบบ้านเมือง ประเทศชาติจะได้มั่นคง ทุกคนจะได้มีชีวิตและดำเนินชีวิตอย่างสมศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

2.1 ความหมายและที่มาของประชาธิปไตย

ประชาธิปไตยมีความหมายตามศัพท์ว่าประชาชนเป็นใหญ่ เมื่อใช้กับการปกครองจึงหมายถึง ระบอบการปกครองที่ประชาชนเป็นใหญ่ ในทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยถือกันว่าเป็นการให้ประชาชนในประเทศใช้อำนาจของผู้ปกครองเป็นอำนาจสูงสุดที่ เรียกว่าอำนาจอธิปไตย (โกวิท พวงงาม, 2559)

ฌอง โบแดง (Jean Bodin) นักปรัชญาการเมืองชาวฝรั่งเศส ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 16 เริ่มใช้คำว่าอำนาจอธิปไตยในความหมายปัจจุบัน คือในความหมายที่เป็นอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ

มงเตสกีเออ (Montesquieu) นักคิดนักปรัชญาการเมืองชาวฝรั่งเศส เป็นผู้ให้กำเนิดแนวคิดในการแบ่งแยกอำนาจปกครองสูงสุดหรืออำนาจอธิปไตยออกเป็นสามฝ่าย โดยพิจารณาในแง่ขององค์กรใช้อำนาจปกครอง ซึ่งแบ่งออกเป็น อำนาจอธิปไตย อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ

อริสโตเติล (Aristotle) นักปรัชญาทางการเมืองของชาวกรีกโบราณ มีแนวความคิดที่ตั้งอยู่บนเป้าหมายสำคัญแห่งหลักการ คือ การให้อำนาจของแต่ละฝ่ายให้ถ่วงดุล และตรวจสอบซึ่งกันและกันทั้งสามฝ่าย การตรวจสอบซึ่งกันเป็นการประกันสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชนให้ปลอดจากการใช้อำนาจโดยมิชอบจากการใช้อำนาจขององค์กรภาครัฐที่อาจใช้อำนาจหนึ่งอำนาจใดไปในทางละเมิดหรือสิทธิหรือเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน โดยอำนาจรัฐ ไม่ว่าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด

การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ถือกันว่าเป็นต้นจากบางนครในรัฐกรีกโบราณ ช่วงศตวรรษที่ 5 ก่อนคริสตกาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเอเธนส์เมื่อ 508 ปีก่อนคริสตกาล ที่ประชาชนเข้าประชุมกำหนดนโยบายและทิศทางการบริหารประเทศด้วยตนเอง ไม่มีการตั้งตัวแทนให้เป็นผู้ใช้อำนาจปกครองแทนตน ประชาธิปไตยแบบนี้เรียกว่า ประชาธิปไตยทางตรงซึ่งพลเมืองเข้าไปเกี่ยวข้องในกระบวนการทางการเมือง อย่างไรก็ตามวิธีปฏิบัติแบบประชาธิปไตย มีปรากฏในสังคมอยู่ก่อนแล้ว โดยเริ่มแรก มีการใช้ในรูปสาธารณรัฐ (Republics) ซึ่งมีขึ้นในอินเดียยุคโบราณ ในสมัย 600 ปีก่อนคริสตกาล และเป็นช่วงก่อนกำเนิดของพระพุทธเจ้า (Buddha) สาธารณรัฐเหล่านี้เรียกว่า Maha Janapadas และในจำนวนนี้มีเมืองไพศาลี (Vaishali) ซึ่งในปัจจุบันเรียกว่ารัฐพิหาร (Bihar) ใน

ประเทศอินเดีย ซึ่งจัดว่าเป็นระบบสาธารณรัฐ แห่งแรกของโลก ในสมัยต่อมาในยุโรปในยุคสมัยของพระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราช (Alexander the Great) ประมาณ 400 ปี ก่อนคริสตกาล ชาวกรีกได้บันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับรัฐที่ชื่อว่า Sabarcae และ Sambastai ซึ่งในปัจจุบันคือประเทศปากีสถาน และ อัฟกานิสถาน ได้มีรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย (ทักษิณ ประชามอญ และ คณะ, 2562)

สภาพของระบบที่เรียกว่าประชาธิปไตยตัวแทนจึงเกิดขึ้นเพราะประชาชนไม่ได้มีส่วนในการตัดสินใจโดยตรง แต่โดยผ่านตัวแทนประชาธิปไตยที่ต้องให้เสรีภาพแก่ประชาชนโดยมีหลักการ (โกวิท พวงงาม, 2559)

1) ความเท่าเทียมกัน (Equality) คือหลักการที่เชื่อว่า มนุษย์ทุกคนเกิดมาอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นเชื้อชาติใด เพศใด หากไม่ยึดหลักความเท่าเทียมกันในความเป็นมนุษย์ ก็จะไม่จัดว่าเป็นประชาธิปไตยอย่างสมบูรณ์ เช่น ประเทศอัฟริกาใต้ในสมัยก่อนที่มีการแบ่งแยกผิว และมีการปกครองโดยชนกลุ่มน้อยผิวขาว มีความเท่าเทียมกันสำหรับคนผิวขาว แต่ไม่มีสำหรับคนผิวดำ ดังนั้นจึงไม่จัดว่าเป็นประชาธิปไตย

2) ความมีเสรีภาพ (Freedom) คือมนุษย์ทุกคน มีความเป็นอารยะ มีเสรีภาพในการคิด การพูด และการแสดงออกนานาประการ ตราบเท่าที่การกระทำของเขาไม่ไปรบกวนสิทธิของผู้อื่น และสิทธิของเขาได้รับการปกป้อง เมื่อใดที่มนุษย์ถูกจำกัดสิทธิในการพูด การเขียน การนำเสนอความคิด ไม่สามารถกระทำได้อย่างเสรี ดังนั้นก็จะไม่สามารถเป็นประชาธิปไตยโดยสมบูรณ์

3) ความมีภราดรภาพ (Fraternity) มนุษย์อยู่ร่วมกันได้อย่างผาสุกด้วยความรักใคร่กลมเกลียว ดุจดั่งพี่น้อง เห็นประโยชน์แห่งการอยู่ร่วมกัน หากในประเทศใดไม่มีความสมัคสมานกัน แบ่งเป็นเหวเป็นไต้ เป็นไปตามชนเผ่า และมีการเอาชนะกัน ใช้ความรุนแรงต่อกัน ประเทศนั้นก็จะไม่มีความเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ได้ สังคมคอมมิวนิสต์ยึดหลักความเท่าเทียมกันทางสังคมและเศรษฐกิจ และความเป็นพี่เป็นน้องมีการสร้างบรรยากาศของความเป็นสหาย (Comradeship) แต่ไม่ได้ยึดหลักเสรีภาพ

สรุป ประชาธิปไตยมีความหมายตามศัพท์ว่าประชาชนเป็นใหญ่ เมื่อใช้กับการปกครองจึงหมายถึงระบอบการปกครองที่ประชาชนเป็นใหญ่ ในทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยถือกันว่า คือการให้ประชาชนในประเทศใช้อำนาจของผู้ปกครอง อันเป็นอำนาจสูงสุดที่เรียกว่า อำนาจอธิปไตย

2.2 องค์ประกอบของระบอบประชาธิปไตย

ในประเทศที่มีการให้เสรีภาพมีประชาธิปไตยแบบเลือกตั้ง ดังเช่นประเทศอินเดีย แต่ไม่มีการสร้างความเท่าเทียมกันของชนในชาติ ยังมีระบบวรรณะ มีคนร่ำรวยจำนวนน้อย แต่คนส่วนใหญ่ยังยากจน ดังนั้นความเป็นประชาธิปไตยก็จะสุ่มเสี่ยงต่อการเกิดปัญหา ด้วยความเปราะบางและการขาดพัฒนาการทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ จนกว่าคนยากจนจะได้รับการแก้ไข มีการยกระดับเศรษฐกิจจนถึงระดับที่ประชาชนส่วนใหญ่มีความสามารถใช้กลไกทางการเมืองแบบประชาธิปไตยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพื่อดูแลผลประโยชน์ของเขาและคนระดับล่างทั้งหลายได้ รัฐบาลควรมีองค์ประกอบ (ทักษิณ ประชามอญ และ คณะ, 2562) คือ

1) ระบบการปกครองที่คัดเลือกและเปลี่ยนรัฐบาลผ่านการเลือกตั้งที่เสรีและยุติธรรม โดยประชาชนเลือกผู้นำและทำให้ผู้นำต้องรับผิดชอบต่อนโยบายและการดำเนินงาน ในระบอบประชาธิปไตยนี้ประชาชนคือรัฐและเป็นผู้มีอำนาจทางการเมืองในรูปแบบที่สูงสุด

2) การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัวทั้งในการเมืองและในชีวิตพลเรือนของประชาชนในฐานะพลเมือง อาจารย์กล่าวว่าบทบาทหลักของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยคือ การมีส่วนร่วมในวิถีสาธารณะ พลเมืองต้องทำหน้าที่ผูกพันที่จะต้องรับทราบเรื่องเกี่ยวกับสาธารณะ ต้องจับตามองผู้นำทางการเมืองและตัวแทนของผู้นำเหล่านั้นว่ามีการใช้อำนาจอย่างไร และต้องแสดงออกซึ่งความเห็นและความสนใจ รวมถึงมีหน้าที่ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งโดยลักษณะการลงคะแนนที่ฉลาดจะเกิดจากการรับฟังนโยบายของพรรคต่างๆ และของผู้สมัครเพื่อตัดสินใจลงคะแนนว่าจะสนับสนุนใคร

3) การปกป้องสิทธิมนุษยชนของพลเมืองทุกคน ในระบอบประชาธิปไตย พลเมืองมีสิทธิพื้นฐานในระดับหนึ่งที่ไม่สามารถถูกลิดรอนได้ เช่น สิทธิในการเชื่อ ในการพูด การเขียน ในการคิด ในการนับถือศาสนา ในการสื่อสาร ในการเข้าร่วมกลุ่ม หรือเข้าเป็นสมาชิก ในการชุมนุม และในการประท้วงการกระทำของรัฐบาล

4) มีหลักกฎหมาย ที่ทั้งตัวกฎหมายและกระบวนการ ถูกนำมาใช้อย่างเท่าเทียมกันสำหรับพลเมืองระบอบประชาธิปไตยเป็นระบบที่ปกครองโดยกฎหมาย กฎหมายจะปกป้องสิทธิของพลเมือง ทำให้เกิดความสงบเรียบร้อยและกำหนดขอบเขตอำนาจของรัฐบาล ทั้งนี้หลักกฎหมายจะจำกัดอำนาจของรัฐบาล และไม่มีข้าราชการคนใดสามารถฝ่าฝืนข้อจำกัดนี้ได้ ทั้งนี้รัฐมนตรีหรือพรรคการเมืองไม่สามารถสั่งศาลให้ตัดสินคดีให้เป็นอย่างนั้นได้นั่นเอง

ถ้าต้องการให้ประชาธิปไตยมีประสิทธิภาพ พลเมืองไม่เพียงแต่จะต้องมีส่วนร่วมและใช้สิทธิ์เท่านั้น แต่ยังต้องเฝ้าดูการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และหลักการประชาธิปไตยด้วยต้องมีการควบคุมและจัดระเบียบ หลักการสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย (เดชา กมลเชษฐ์, 2560) ประกอบด้วย

1) หลักความเสมอภาค ความเสมอภาคทางการเมืองประชาชนทุกคนสามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างเท่าเทียมกัน ประชาชนทุกระดับทุกอาชีพที่ต่างมีหนึ่งสิทธิหนึ่งเสียงเท่าเทียมกัน ความเสมอภาคทางเศรษฐกิจประชาชนทุกคนต้องไม่ถูกกีดกันในการประกอบอาชีพการประกอบกิจการต้องเป็นไปอย่างเสรีเป็นธรรม

2) หลักสิทธิ เสรีภาพและหน้าที่ สิทธิ คือ อำนาจอันชอบธรรม หรือประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครอง การมีอิสระที่จะกระทำการใด ๆ โดยต้องไม่ละเมิดเสรีภาพของผู้อื่น หน้าที่ คือ สิ่งที่คุณต้องปฏิบัติหรืองดเว้นจากการปฏิบัติบุคคลย่อมมีสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่

3) หลักนิติธรรม การใช้กฎหมายเป็นหลักในการบริหารประเทศ บุคคลทุกคนต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องใช้กฎหมายต่อทุกคนอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ

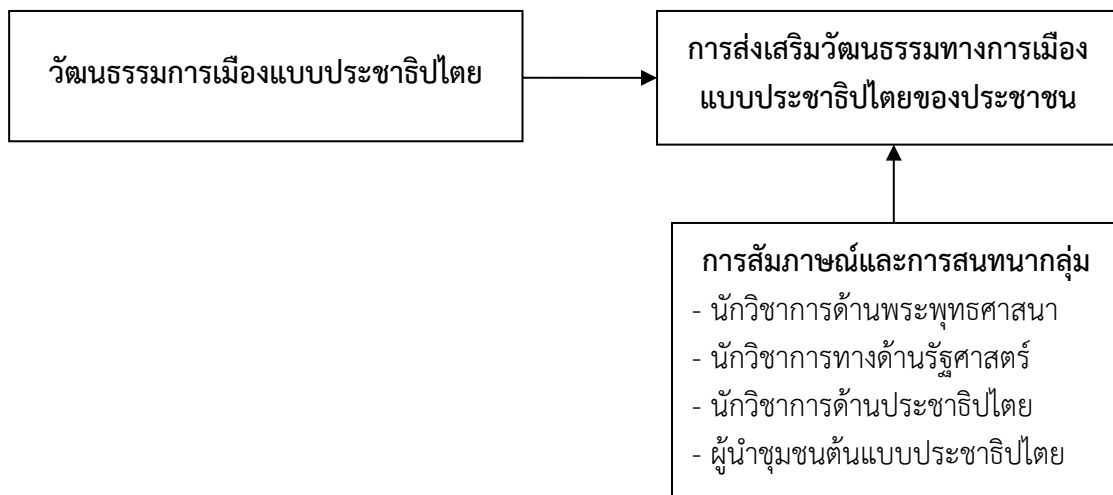
4) หลักการใช้เหตุผล คือ การใช้หลักเหตุผลมาเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจ และหากมีการตัดสินปัญหาด้วยการออกเสียงต้องยอมรับมติของเสียงข้างมาก แต่ต้องเคารพสิทธิของเสียงส่วนน้อย

5) หลักการมีส่วนร่วมทางการเมือง <http://youtu.be/igozi8vJ9ec> การปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้นประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรง เช่น การออกเสียงประชามติ การเสนอถอดถอน ฯลฯ ทางอ้อม เช่น การเลือกตั้งตัวแทนเข้าไปทำหน้าที่บริหารประเทศแทนตนทางตรง

สรุป การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมผลประโยชน์ของประเทศชาติ ประเทศชาติจะได้มั่นคง ประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่ทำให้ทุกคนในสังคมมีบทบาทและมีคุณค่า แต่การอยู่รวมกันเป็นหมู่คณะเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องมีการจัดระเบียบ ทำให้มีการแบ่งหน้าที่และบทบาทในการแบ่งหน้าที่และบทบาททำให้เกิดความเหลื่อมล้ำต่ำสูง และเป็นที่มาของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) และสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยใช้แนวคิดวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นกรอบ ดังแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาแบบแผนของวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนจากการวิจัยเชิงเอกสาร ผู้วิจัยวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ที่มีที่มาจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลายที่ได้มีการจัดพิมพ์เผยแพร่ไว้อยู่แล้วผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่มีผู้ทำไว้แล้วมาใช้เป็นข้อมูลในการวิจัย สำนวณสภาพความเป็นจริงของเหตุการณ์ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ศึกษาค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูล ที่สำคัญที่มีความรู้ทางด้านวัฒนธรรมการเมืองประชาธิปไตย ได้แก่ นักวิชาการ ด้านพระพุทธศาสนา ผู้นำชุมชน นักวิชาการทางด้านรัฐศาสตร์ และนักวิชาการด้านประชาธิปไตย จำนวน 10 คน ประกอบด้วย 1) นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา 2 รูป 2) ผู้นำชุมชน 2 คน 3) นักวิชาการทางด้านรัฐศาสตร์ 3 คน และนักวิชาการด้านประชาธิปไตย 3 คน

ผลการวิจัย

การส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชน ประกอบด้วย

1) การสร้างความรู้ความเข้าใจ เป็นการยกระดับความรู้ความสามารถ ทักษะ และเจตคติให้กลายเป็นพลเมืองที่มีความรู้ ความสามารถ ตระหนักในศักยภาพของตน ได้แก่

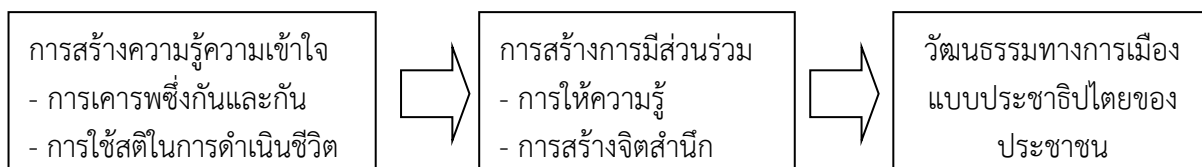
1.1) การเคารพซึ่งกันและกัน การแสดงความเคารพ เคารพกฎระเบียบทางสังคม ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของสังคมปฏิบัติตามกฎหมาย เคารพสิทธิของผู้อื่น เช่น ไม่ทำร้ายผู้อื่นโดยเจตนา ไม่เอาทรัพย์สินของผู้อื่นมาเป็นของตนโดยไม่ได้รับอนุญาต เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น ควรฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยความตั้งใจและไตร่ตรองก่อนตัดสินใจว่าจะเชื่อหรือไม่เชื่อ และไม่ควรถือถือความคิดเห็นของตนเองว่าถูกเสมอไป

1.2) การใช้สติในการดำเนินชีวิต การประพฤติตนเป็นผู้มีปัญญามีสติมีความคิด กว้างไกล โดยรับฟังข่าวสารและความคิดเห็นของผู้อื่น ใช้เหตุผลในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ไม่นำอารมณ์หรือความรู้สึกส่วนตัวมาใช้ตัดสินใจปัญหา แสดงความคิดเห็นโดยปราศจากอคติ รู้จักการคิด มีภาวะวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจรณ์อย่างมีเหตุผล

2) การสร้างการมีส่วนร่วม หากต้องการให้ผู้คนหันมาสนใจการเมือง โครงสร้างความปลอดภัยทางเศรษฐกิจจะต้องลดน้อยลง จากการศึกษาการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม ได้แก่

2.1) การให้ความรู้ โครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมที่คนไทยมีลักษณะวัฒนธรรมแบบอำนาจนิยม จำเป็นต้องใช้การศึกษา การให้ความรู้ การให้ข้อมูล และระยะเวลาในการทำให้ผู้คนค่อยๆ ปรับเปลี่ยนความคิด วิถีคิด และการกระทำ และการสร้างความเป็นพลเมืองให้เกิดขึ้นถือเป็นสิ่งสำคัญต่อความเป็นประชาธิปไตย

2.2) การสร้างจิตสำนึก ประชาชนต้องถือเป็นภาระหน้าที่เช่นเดียวกับหน้าที่อื่นๆ แต่การลงคะแนน ต้องระวังการขาดจิตสำนึกหรือความระมัดระวังในการกาบัตร ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าการบังคับให้ไปออกเสียงเลือกตั้ง บังคับได้แต่เพียงให้ประชาชนไปยังสถานที่เลือกตั้งเท่านั้น แต่การกาบัตรอย่างเต็มที่ให้ถูกต้องและมีจิตสำนึก

แผนภาพที่ 2 ผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

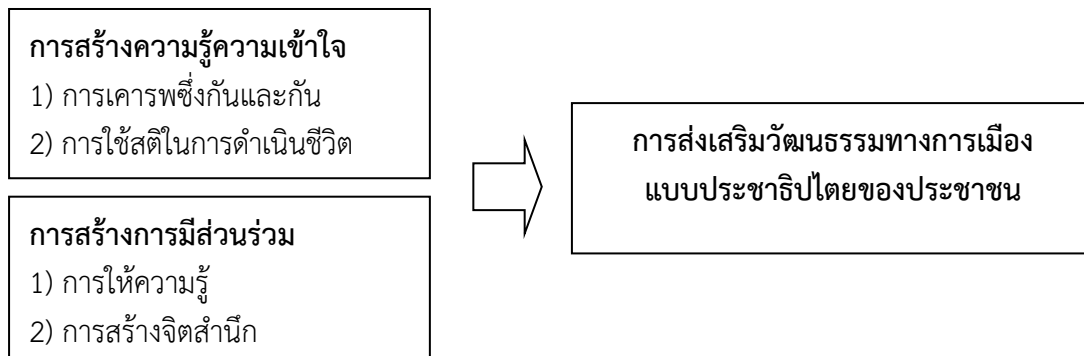
จากการศึกษาการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนอภิปรายผลได้ดังนี้

1) การสร้างความรู้ความเข้าใจ เป็นการยกระดับความรู้ความสามารถ ทักษะ และเจตคติให้กลายเป็นพลเมืองที่มีความรู้ ความสามารถ ตระหนักในศักยภาพของตน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรอัมรินทร์ พรหมเกิด (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “วัฒนธรรมทางการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตยในเขตชนบทอีสาน : กรณีศึกษาประชาชนในเขตหมู่บ้านคำบงและหมู่บ้านสะอาด ตำบลสะอาด อำเภอโนนน้ำพอง จังหวัด ขอนแก่น” พบว่า วัฒนธรรมทางการเมืองที่สอดคล้องกับประชาธิปไตย คือ วัฒนธรรมแบบพลเมือง วัฒนธรรมแบบพลเมืองที่จำเป็นต้องสร้างขึ้นเพื่อเอื้อต่อการพัฒนาประชาธิปไตย คือ การสร้างความรู้ความเข้าใจ สำนึกแห่งการมีส่วนร่วมทางการเมือง สำนึกแห่งการรักษากฎหมายและเคารพกฎกติกาของสังคม การรู้จักใช้สิทธิของตนเองและรู้จักเคารพสิทธิเสรีภาพผู้อื่น และการมองโลกในแง่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของทักษิณ ประชามอญ และ คณะ (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน” พบว่า ประชาชนและบุคลากรภาครัฐยังขาดการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิด และความสำคัญของการมีส่วนร่วม มีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน เชื่อในการเลือกตั้ง

2) การสร้างการมีส่วนร่วม หากต้องการให้ผู้คนหันมาสนใจการเมือง โครงสร้างความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจจะต้องลดน้อยลง โครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมที่คนไทยมีลักษณะวัฒนธรรมแบบอำนาจนิยม จำเป็นต้องใช้การศึกษา การให้ความรู้ การให้ข้อมูล และระยะเวลาในการทำให้ผู้คนค่อยๆ ปรับเปลี่ยนความคิด วิถีคิด สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์เมธิ์ ไชยศรีหา (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยของประชาชนในเขต เทศบาลเมืองชุมแพ จังหวัดขอนแก่น พบว่า ความร่วมมือร่วมใจความผูกพันกันระหว่างสถาบันครอบครัว สถาบันทางการศึกษา และสถาบันทางการเมือง ที่จะร่วมกันอบรมกล่อมเกล่าทางการเมืองให้กับคนรุ่นใหม่ในชุมชนให้รับรู้และเข้าใจถึงหลักการประชาธิปไตยอย่างถูกต้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ รพีพร ธงทอง (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองสมัยใหม่ของเด็กและเยาวชน พบว่า การแบ่งปันความรู้ และการแสดงความคิดเห็นใด ๆ ทางการเมือง จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสมัยใหม่ของเด็กและเยาวชน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องการส่งเสริมวัฒนธรรมการเมืองประชาธิปไตยของประชาชน ทั้งนี้เพื่อศึกษาพัฒนาการส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนนำไปสู่การพัฒนาในระดับประเทศ เนื่องจากประชาชนมีความสำคัญต่อคุณภาพการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยมีองค์ความรู้จากการวิจัยดังแผนภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากแผนภาพที่ 3 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย การส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชน ประกอบด้วย 1) การสร้างความรู้ความเข้าใจ ประกอบด้วย 1.1) การเคารพซึ่งกันและกัน การแสดงความเคารพ เคารพกฎระเบียบทางสังคม 1.2) การใช้สติในการดำเนินชีวิต การประพฤติดนเป็นผู้นิยมธรรมมีสติ มีความคิด กว้างไกล โดยรับฟังข่าวสารและความคิดเห็นของผู้อื่น 2) การสร้างการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 2.1) การให้ความรู้ จำเป็นต้องใช้การศึกษา การให้ความรู้ การให้ข้อมูล 2.2) การสร้างจิตสำนึก ประชาชนต้องถือเป็นภาระหน้าที่เช่นเดียวกับหน้าที่อื่นๆ

สรุป

วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นแบบแผนพฤติกรรมทางการเมือง ซึ่งมาจากความเชื่อ ค่านิยม และทัศนคติ ที่ได้รับการถ่ายทอดปลูกฝังโดยสืบทอดจวบจนบุคคลให้การยอมรับและยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ วัฒนธรรมทางการเมืองเกิดจากการปลูกฝังอบรมกลุ่มเกลาทางการเมือง ทั้งในทางตรงและในทางอ้อมเป็นระยะเวลานาน จนทำให้บุคคลในสังคมมีความรู้ทางการเมือง ซึ่งจะมีผลต่อพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลและเมื่อบุคคลในสังคมมีพฤติกรรมทางการเมืองที่เป็นแบบแผน พฤติกรรมนั้นก็จะกลายเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของบุคคลในสังคม จากการศึกษาการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชน ประกอบด้วย

1) การสร้างความรู้ความเข้าใจ เป็นการยกระดับความรู้ความสามารถ ทักษะ และเจตคติ ให้กลายเป็นพลเมืองที่มีความรู้ ความสามารถ ตระหนักในศักยภาพของตน ได้แก่ การเคารพซึ่งกันและกัน การแสดงความเคารพ เคารพกฎระเบียบทางสังคม ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของสังคม เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น การใช้สติในการดำเนินชีวิต การประพฤติดนเป็นผู้นิยมธรรมมีสติมีความคิด กว้างไกล โดยรับฟังข่าวสาร และความคิดเห็นของผู้อื่น

2) การสร้างการมีส่วนร่วม ความเหลื่อมล้ำจะต้องลดน้อยลง ได้แก่ การให้ความรู้ การให้ข้อมูล และระยะเวลาในการทำให้อุคนค่อย ๆ ปรับเปลี่ยนความคิด วิถีคิด และการกระทำ และการสร้างความเป็นพลเมืองให้

เกิดขึ้นถือเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อความเป็นประชาธิปไตย และการสร้างจิตสำนึกในการส่งเสริมวัฒนธรรมการเมืองประชาธิปไตยของประชาชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากการศึกษาการสร้างความรู้ความเข้าใจ เป็นการยกระดับความรู้ความสามารถ ทักษะ และเจตคติ ให้กลายเป็นพลเมืองที่มีความรู้ ความสามารถ ตระหนักในศักยภาพของตน ดังนั้น

หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องจัดประชุม อบรม สัมมนาให้ความรู้ทางการเมืองการปกครอง การเข้าไปเป็นผู้สังเกตการณ์เลือกตั้ง การเข้าร่วมรับฟังการประชุม เพื่อให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมในการสร้างมาตรการ และแนวทางในการขยายกลุ่มเป้าหมายการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนไปยังคนรุ่นใหม่ในชุมชน พิจารณาทบทวนระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวกับการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนให้มีความยืดหยุ่นสามารถนำไปใช้ในการจัดการส่งเสริมวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาการสร้างการมีส่วนร่วม ความเหลื่อมล้ำจะต้องลดน้อยลง ได้แก่ การให้ความรู้ การให้ข้อมูล และระยะเวลาในการทำให้ผู้คนค่อย ๆ ปรับเปลี่ยนความคิด วิถีคิด และการกระทำ ดังนี้

- 1) การสร้างการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนนั้นเป็นสิ่งที่น่าสนใจ ทั้งนี้รวมถึงกลุ่มเยาวชนรุ่นใหม่ที่มีสิทธิเลือกตั้งในครั้งแรก
- 2) ความสัมพันธ์ระหว่างการแสดงออกในพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในชนบทและในเมือง ที่มีต่อวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย
- 3) การศึกษาวิธีการจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างการตื่นตัวทางการเมืองรวมถึง การสร้างกระบวนการเรียนรู้ การสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความเชื่อ ทักษะ และค่านิยมทางการเมือง

เอกสารอ้างอิง

- โกวิทย์ พวงงาม. (2559). *การปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- จรัส สุวรรณมาลา. (2560). *วิถีใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย. (2559). *จิตวิทยาสังคม*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: แอคทีฟ พริน.
- ณัฐชาภัทร ตรงจิตร. (2557). *รัฐศาสตร์เบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: ด่านสุทธาการพิมพ์.
- เดชา กมลเชษฐ์. (2560). *ทฤษฎีการเมืองและสังคม*. กรุงเทพฯ: แสงแดดการพิมพ์.
- ทักษิณ ประชาโมญ, อธิวุฒิ หมั่นมี, ธัชชนันท์ อิศรเดช และ นภัทร์ แก้วนา. (2562). รูปแบบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 8(1), 96-109. สืบค้นจาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jssr/article/view/168062>
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2555). *การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.

- พงษ์เมธิ์ ไชยศรีหา. (2561). แนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองชุมแพ จังหวัดขอนแก่น. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์, 5(2), 243-262. สืบค้นจาก <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jg-mcukk/article/view/243804>
- พรอัมรินทร์ พรหมเกิด. (2557). วัฒนธรรมทางการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตยในเขตชนบทอีสาน: กรณีศึกษาประชาชนในเขตหมู่บ้านคำบง และหมู่บ้านสะอาด ตำบลสะอาด อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น. มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์, 31(3), 63-96. สืบค้นจาก <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/HUSO/article/view/32286>
- รพีพร ธงทอง. (2564). การมีส่วนร่วมทางการเมืองสมัยใหม่ของเด็กและเยาวชน. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 16(1), 27-40. สืบค้นจาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/RDIBRU/article/view/248831>
- อภิญญา มุกดาธนพงศ์, สันฐาน ชยพันธ์ และ วิจิตรา ศรีสอน. (2564). แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตเทศบาลเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม. วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 4(3), 923-939. สืบค้นจาก https://so04.tci-thaijo.org/index.php/jmhs1_s/article/view/250998
- Aggrawall, R. C. (1996). *Principle of Political Science*. New Delhi: S. Ch. and Company.
- Garry, R. (2004). *Transparency and Authoritarian rule in Southeast Asia Singapore and Malaysia*. London: Routledge Curzon.
- Weiten, W. (1995). *Personality: Theory, Research, and Assessment in Psychology: Themes and Variations*. (3rd ed.) California: Brooks/Cole.